

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 75

van **JOHAN DANEN**

datum: 14 oktober 2021

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

PFOS-vervuiling Melsterbeek - Aanpak

Alle burgemeesters en provinciegouverneurs ontvingen op 19 juni 2021 een brief van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) waarin werd gevraagd om mee te werken aan het opstellen van een actuele lijst van locaties waar mogelijk sprake is van bodemverontreiniging met PFAS (poly- en perfluoralkylstoffen). In eerste instantie werd daarbij gekeken naar terreinen waar blusactiviteiten hebben plaatsgevonden of bedrijventerreinen waar er productieprocessen waren waarbij PFAS vrij kon komen.

In de Melsterbeek, die loopt van Gingelom tot in Herk-de-Stad, werd in 2016 een van de hoogste PFOS-waarden vastgesteld in zoetwatervissen (PFOS: perfluorooctaansulfonaat). Deze beek, die ter hoogte van Donk (Herk-de-Stad) uitmondt in de Gete, is tijdens de watersnood van juli buiten haar oevers getreden waardoor de naburige weilanden onder water kwamen te staan. De landbouwgronden zijn dus ook mogelijk verontreinigd met PFOS, maar omdat er geen verdachte industriële activiteit plaatsvindt op deze percelen, worden ze niet opgenomen in de inventaris.

Op basis van deze inventaris zal de OVAM bepalen of de doorgegeven percelen een (hoog) risico op een mogelijke PFAS-vervuiling inhouden. Op basis van deze inventaris zal de OVAM verdere stappen ondernemen. Deze inventaris is maar zo goed als het huiswerk dat de lokale besturen hebben gemaakt. Zo werd het stort van Melveren niet als mogelijke risicoground opgenomen in de inventaris die aan de OVAM werd bezorgd. Mogelijk zijn er in Vlaanderen nog meerdere locaties niet doorgegeven.

1. De Melsterbeek trad in juli 2021 buiten haar oevers en zette daarbij verschillende landbouwpercelen onder water. Ook het doorsteken van de dijk - op vraag van de gouverneur - zorgde ervoor dat de Gete (waarin de Melsterbeek uitmondt) verschillende percelen met fruitplantages onder water zette.
 - a) Worden deze percelen ook als risicogronden gezien die potentieel verontreinigd zijn met PFAS/PFOS?
 - b) Zal de OVAM of de VMM (Vlaamse Milieumaatschappij) analyses uitvoeren op deze percelen om na te gaan of er sprake is van een PFAS/PFOS-vervuiling? Zo ja, wanneer zijn deze staalnames gepland?
 - c) Heeft de OVAM of de VMM de betrokken perceeleigenaars advies gegeven over het gebruik van de percelen?
2. De Melsterbeek staat gecatalogeerd als een onbevaarbare waterloop van eerste categorie. Bij dit type waterlopen hebben de oevereigenaars het recht om water te

benutten uit een onbevaarbare waterloop voor toepassing in landbouw, huishouden en industrie op de grond die aansluit bij de oever, zo lang ze geen afbreuk doen aan de rechten van de lager gelegen oevereigenaars. Met andere woorden het water van de Melsterbeek mag worden gebruikt om velden en plantages te bevoeien. In Het Belang van Limburg (13 oktober 2021) raadt toxicoloog Tytgat aan om bij dergelijke hoge PFOS-waarden voorlopig geen water te gebruiken en nieuwe analyseresultaten af te wachten.

- a) Mogen de oevereigenaars nog steeds het water uit de Melsterbeek aanwenden voor landbouw- of industriële toepassingen?

Welk advies geven de VMM en de OVAM aan de gebruikers van de percelen over het gebruik van water uit de Melsterbeek? Werd dit advies ook via officiële kanalen gecommuniceerd aan de betrokkenen?

- b) Dienen deze oevereigenaars op de hoogte te zijn van de mogelijke PFOS-vervuiling?
 - c) Kunnen de perceeleigenaars, na gebruik van water uit de Melsterbeek, hun statuut van 'onschuldige eigenaar' verliezen, waardoor mogelijke saneringskosten door de eigenaar gedragen moeten worden?
3. De gemeente Sint-Truiden plaatste het stort van Melveren niet op de inventaris. Nochtans is een stortplaats een mogelijke bron van PFAS/PFOS-vervuiling.
- a) Zal de OVAM dit gebied opnemen in de inventaris met risicogronden?
 - b) Heeft de OVAM of de VMM weet van andere locaties in Vlaanderen die potentieel verontreinigd zijn met PFAS/PFOS, maar die niet werden geïnventariseerd door het lokale bestuur?

Zo ja, om hoeveel locaties gaat het?

Voegt de OVAM deze percelen op eigen initiatief toe aan de inventaris?

ANTWOORD

op vraag nr. 75 van 14 oktober 2021

van **JOHAN DANEN**

1. a) Nee, deze landbouwpercelen zijn niet beschouwd als risicogronden op basis van de overstromingen.

Zoals u aangeeft in uw vraag heeft de OVAM samen met de lokale besturen een inventarisatie opgemaakt van PFAS-verdachte locaties. Dit is een oplist van mogelijke PFAS-bronpercelen. Deze locaties worden nagekeken op effectief gebruik van PFAS en, indien dit het geval is, onderzocht. Deze bronlocaties dienen eerst onderzocht te worden, om na te gaan of er impact is naar de omgeving toe. Op basis van de inventarisatie zal ook gekeken worden naar hotspots voor waterbodemonverontreiniging met PFAS langs de Melsterbeek. Hierbij zullen naast de waterbodem ook de oevers meegenomen worden. Indien uit de resultaten blijkt dat het relevant is om ook de percelen waarnaar u verwijst te onderzoeken zal ik daartoe de opdracht geven.

b-c) Ter hoogte van deze percelen zijn nog geen analyses uitgevoerd, waardoor een specifiek advies over het gebruik van deze percelen nog niet gegeven kan worden.

2. a) Vanuit het voorzorgsprincipe gebruiken oevereigenaars het water beter niet, zonder controle. Voor het onttrekken van water uit de (beek) geldt dat de gebruiker er zelf voor verantwoordelijk is om na te gaan of het door hem onttrokken water voldoet aan de kwaliteit die voor de door hem gewenste toepassing vereist is."
- b) De inventarisatie rond het in kaart brengen van de risicogronden met PFAS is nog volop lopende en de onderzoeken worden opgestart. Nee, deze oevereigenaars kunnen dus nog niet op de hoogte zijn van een mogelijke PFOS-vervuiling.
- c) Het 'statuut van onschuldig eigenaar' wordt dossierspecifiek beoordeeld. Op basis van de specifieke elementen in het aangeleverde dossier wordt dit juridisch bekeken. Hierover kan in zijn algemeenheid geen uitspraak worden gedaan.
3. a) De OVAM wisselt op continue basis gegevens uit met de lokale besturen met betrekking tot de aanduiding van percelen als risicogronden. Zo is er een afstemming tussen het grondeninformatieregister en de gemeentelijke inventarissen. Ook gronden waarop stortplaatsen aanwezig zijn of waren, worden beschouwd als risicogronden. Het stort van Melveren is bij de OVAM en de stad Sint-Truiden aangeduid als risicogrond in het grondeninformatieregister, respectievelijk gemeentelijke inventaris. Momenteel is het nog niet duidelijk of deze stortplaats PFAS-verdacht is. Om deze onzekerheid weg te nemen is er met de Stad Sint-Truiden afgesproken dat er analyses op PFAS zullen uitgevoerd worden tijdens de geplande actualisatie van de gegevens uit het beschrijvend bodemonderzoek.
- b) In het kader van de inventarisatie van de PFAS/PFOS-locaties in Vlaanderen worden alle gegevens samengebracht. De OVAM voegt deze gegevens aangeleverd door de lokale besturen samen met de reeds gekende gegevens in de OVAM-databank. De inventarisatie is nog lopende, zodanig dat hier nog geen exact cijfer over gekend is.